Будинок № 7 на Луїзиній вулиці зовні схожий на всі інші будинки. В будинку є підвал, над яким здіймаються три поверхи, а під дахом ще є мансарда, чи, просто кажучи, горище. Штукатурка на будинку місцями повідпадала точнісінько так, як і на сусідніх будинках.

Коли дивишся на цей будинок, то ніяк не скажеш, що за його стінами може статися щось незвичайне.

А проте це так!

В будинку № 7 сталося навіть дещо зовсім неймовірне.

Та перга ніж про все розповісти, я мушу познайомити вас із мешканцями цього будинку. Почнемо згори.

Під самим дахом будинку, в мансарді, живе фройляйн Амалія Мельштойбль. Вона дуже стара і дуже самітна. Для компанії собі вона тримає канара. Канара звати Маріо Ланца — так само, як славетного італійського співака: тому що канар чудово співає.

Поверхом нижче мешкає родина Шайблів. Мати, батько та п'ятеро дочок. Старшу звати Клара, її зріст один метр сімдесят сантиметрів. Молодша, яку звати Нанна, ледве сягнула сімдесяти сантиметрів. У цій самій квартирі ще живе мишка, прозвана Комою.

Однак про це відомо тільки одному-єдиному членові родини Шайблів — а кому, ви дізнаєтеся згодом.

На другому поверсі мешкає художник, на прізвище Берінгер. У нього знайшла собі притулок кішка, яка завжди влазить у вікно з даху сусіднього будинку. Пан Берінгер зве її Аглая. Вона може приходити додому і йти собі геть, коли їй тільки заманеться. Отож заради своєї кішки Аглаї художник навмисне не причиняє вікна.

На першому поверсі живе різник Румкоп. Його дружину звати Луїза, так само, як і вулицю, на котрій стоїть будинок № 7. Різникову собаку кличуть Аякс.

Так само, як багатьох інших вівчарок.

Та найголовніші герої нашої повісті мешкають у підвалі будинку № 7, що на Луїзиній вулиці. Це — професор Розкам і його племінник Мартін.

Професор Розкам вивчає тварин. Він цікавиться мовою тварин і птахів. А його племінник Мартін — справжній винахідник і майстер на всі руки, незважаючи на свої тринадцять років. З дядьковою допомогою він сконструював машину, що стоїть у їдальні,— як увійдеш, одразу за дверима.

Розгляньмо цю машину трохи ближче: зрозуміло, що її приводить у дію електрика,— на це вказують дроти, які тягнуться від машини до розетки. Однак це не має великого значення.

Найважливіше в машині — це безліч важелів і гучномовців. Та ще мікрофони. Якщо ви уважно придивитеся, то побачите на важелях і гучномовцях невеликі малюнки, де намальовані різні птахи й тварини: півень, канарка, миша, кішка. На інших намальовані букви: фр., нім., лат., англ., укр.

Пояснюється все просто: мікрофонів, як ви бачите, лише ва. Один мікрофон для людей, другий — для тварин. У лівий мікрофон, для людей, ви можете наговорити все, що хочете, українською, французькою, латинською чи будь-якою іншою мовою — як вам завгодно! У правий мікрофон можна гавкати, нявчати, свистіти чи гарчати. В залежності від того, що ви за тварина.

Тепер починається найголовніше: все, що ви набалакали, машина негайно перекладе на будь-яку іншу мову — досить повернути важіль.

Приміром, ви проказуєте в лівий мікрофон щось по-українському. Нехай таке: "Огірки цього року дуже гарні!" Потім ви повертаєте важіль, на якому намальовано собаку. Тієї самої миті з собачого гучномовця лунає переклад:

ГАВ ГІРГАВ ОГІРГАВ ГАВАВАВ ГАВ ГАВ!

Або ви попросите якусь мишку пропищати щось у правий мікрофон, наприклад:

ШІШКА ШЛЯ ПІІДЬМА!

Тоді ви повертаєте важіль з написом "укр.", і тут-таки лунає переклад з українського гучномовця:

КІШКА АГЛАЯ ВІДЬМА!

Дивовижна машина, яку склав Мартін з допомогою свого дядька,— це Машина, що вміє говорити!

Вперше машину випробували в понеділок минулого тижня. Професор Розкам запросив на ці випробування усіх мешканців будинку разом з їхніми домашніми тваринами. Але не відразу всіх, а по черзі, "тому що,— як каже професор Розкам,— у всьому потрібен метод!"

Першою з'явилася фройляйн Амалія Мельштойбль із своїм канаром Маріо Ланца. Вона обережно поставила клітку з канаром на столик біля машини, весь час примовляючи: "Тю-тю-тю, де це мій любий, тю-тю-тю!"

Мартін спрямував правий мікрофон на канара і ввімкнув рубильник з написом "укр." Потім він повернувся до дядька й прошепотів:

— Уявляю, які милі речі ми зараз почуємо!

Мартін, однак, помилився.

З репродуктора загриміло так, що всі здригнулися:

— Грім і блискавка! Доки зі мною поводитимуться, наче з немовлям! Зрештою, я вже дорослий канар і поважаю себе!

Професор Розкам хутко вимкнув машину. В тиші, що настала, лунало канарове мелодійне щебетання.

Фройляйн Мелштойбль стояла бліда, мов стіна.

— Що це? Невже він лається? — запитала старенька тихо, і голос її затремтів.

— Так,— відповів Мартін (він злякався не менше за саму хазяйку),— канар чудово лається!

— Звідки це в нього? — неуважливо запитала старенька.

— Та вже ж не від мене,— промовив професор Розкам,— певно, він набрався цього від горобців!

Канар тим часом продовжував щебетати, ніби не сповна розуму. Він хотів, щоб йому знову дали слово.

Тоді Мартін підійшов до клітки і сказав:

— Якщо ти нам обіцяєш, що говоритимеш розумно і припиниш лаятися, машина перекладе твої зауваження. Домовились?

Пташка продовжувала незворушно цвірінчати. Тільки тоді Мартін згадав, що канар його не розуміє, що треба спершу перекласти йому

людську мову за допомогою машини. Він повторив усе сказане раніше в лівий мікрофон і повернув важіль пташиного перекладу.

Машина оглушливо защебетала:

— Ві ді фі бі чі рі фі рі ці!..

Канар враз замовк, уважно вислухав переклад і кивнув головою.

Мартін перемкнув важелі, і машина переклала все, що канар нащебетав у правий мікрофон. Означало це таке:

— Шановна фройляйн Мельштойбль! Ви запросили мене на роль співака, чи не так?

— Та-ак,— прошепотіла Амалія Мельштойбль.

— За це я одержую двічі на день пташиний корм і двічі воду, крім того, ви раз на тиждень прибираєте мою клітку. Правильно я кажу?

Фройляйн збентежено кивнула головою.

— Ви дали мені ім'я Маріо Ланца,— продовжував канар.— Це ім'я зобов'язує. Отже, я стараюся і видобуваю із свого горла найпрекрасніші звуки. Правильно я кажу?

Фройляйн Мельштойбль мовчки кивнула.

— Тепер слухайте мене, моя люба,— вів далі канар.— Якщо вірно все, що я тут сказав, то чи справедливо поводитися зі мною, як із немовлям? Невже ви вважаєте, що це так і годиться: звертатися до мене — чу-до-во-го співака! — на "ти" і без кінця говорити мені "тю-тю-тю"?

Сполотніла фройляйн затрясла головою. Вона втратила мову. Це канарові припало до душі. Він вдоволено кивнув головою і продовжував:

Оскільки ми дійшли повної згоди — у справі поводження зі мною.— я хочу на подяку вам заспівати одну пісню, яку склав колись особисто для вас!

І канар Маріо Ланца заспівав без зайвих слів:

Не марно славиться мій рід —

Беру я всяку ноту!

Тому шануйте всі як слід

Важку мою роботу!

А ні — то горлечко моє

Мовчатиме, Амаліє!

Мій голос варт смачних харчів,

І співу ймення варте!

Повага за чудовий спів

Належить, а не жарти!

А ні — то горлечко моє

Мовчатиме, Амаліє!

Професор Розкам кашлянув і вимкнув машину. Пташка замовкла; фройляйн Мельштойбль теж мовчала; Мартін зніяковіло переступав з ноги на ногу.

На щастя, в цю хвилину, коли всі почувалися незручно, у двері постукали, і до кімнати увійшов художник Берінгер. На руках він тримав кішку Аглаю.

Художник відразу звернувся до фройляйн Мельштойбль із запитанням:

— Ну, як машина — небезпечного нічого нема?

Питання повернуло стареньку до свідомості, і вона защебетала солодким голосом:

— Навдивовижу чудова машина, пане Берінгер! Безневинна, цілком безневинна!

Після цього вона схопила клітку з канаром і вислизнула в коридор. Можна було почути, як вона сказала, причиняючи за собою двері:

Ви були вкрай нетактовні, Маріо Ланца! Ваше щастя, що я не мстива!

— З ким вона там розмовляє? — запитав художник.

— З канаром,— відповів Мартін.

Мовчки взяв він із рук художника кішку Аглаю і обережно поклав її на столик перед машиною. Кішка щось муркотіла про себе.

Так само мовчки ввімкнув професор Розкам машину, і та почала тихо перекладати кіщине муркотіння.

— Хотілося б мені знати, заради чого тягають мене по незатишних чужих кімнатах і кладуть на столи, які тхнуть канарками. Я не звикла до таких грубощів. Звичайно художник був дуже добре вихований. Я дозволяю йому забезпечувати мене їжею і теплом, але більшого я йому ніколи не дозволяла. Зараз пан Берінгер зайшов надто далеко.

Раптом вона замовкла, і її мерехтливі очі ковзнули по обличчях присутніх: напевне, вона помітила, що її зрозуміли.

Пан Берінгер, художник, засміявся і вигукнув:

— Ну, чи не чарівна кішка? Вона дозволяє мені забезпечувати її їжею й теплом! Як це великодушно з її боку! Ха-ха-ха!

Вислухавши це, кішка знову замуркотіла, і машина відразу почала перекладати.

Аглая сказала:

— Що я великодушна, пане Берінгер, я знаю сама! При такому безладді, як у вас, будь-який собака давно втік би! Та мені це не заважає. Меню ваших обідів мене теж мало турбує. Обіди, правду кажучи, не дуже смачні, але миритися можна. Хотілося б тільки більше печінки. Телячої печінки. Та це між іншим. Значно важливіше те, що тепер за допомогою цієї машини я можу сповістити вам одну річ, а саме: на ваших картинах забагато червоної фарби! Ви накладаєте її на полотно надто грубими мазками! Червоною фарбою слід користуватися обережніше і економніше, мій дорогий господарю, набагато економніше!

Художник зморщив носа і звів догори брови. Мартін хотів був перемкнути машину на переклад людської мови, щоб художник звернувся до кішки, але Аглая випередила Мартіна. Вона сказала:

— Я розумію людську мову. Відповідайте просто так, без машини.

— Гаразд,— сказав художник.— Тоді я вам відповім! Чому я так часто вживаю червону фарбу? Червоний колір, як вам відомо,— це колір життя...

Та його промову урвали чиїсь лункі кроки. За дверима хтось спускався сходами.

— Це різник Румкоп із своєю вівчаркою,— озвався професор Розкам.

Потім він звернувся до кішки Аглаї і художника Берінгера і запропонував їм відкласти на якийсь час дискусію про червону фарбу. Адже зараз має бути візит пана Румкопа з собакою, а у всьому необхідно врешті-решт дотримуватися методу.

— Добре,— сказав художник.— Тоді ми прийдемо завтра о цій порі.

Кішка відразу ж занявчала, а машина переклала:

— Завтра на цей час у мене призначено зустріч на сусідньому дахові. Може, нам пощастить зібратися тут позавтра? Наприклад, близько третьої години ночі.

— Мене влаштовує,— погодився художник.

—Тоді візьміть собі ключі від моєї квартири,— сказав професор Розкам,— бо ми в цей час спимо.

— Як поводитися з машиною, я вам поясню завтра,— додав Мартін.

Тут відчинилися двері, і до кімнати вступив Аякс — німецька вівчарка — із своїм господарем на повідку.

Аглая байдуже пройшла повз собаку до виходу. Обоє напрочуд добре знали одне одного і вважали за сміховинне сваритися на втіху людям.

Ну, маестро Берінгер,— гукнув різник,— що вам розповіла ця чудо-машина?

Художник спершу зміряв очима собаку, потім різника і промовив:

— Приготуйтеся до дечого, пане Румкоп!

І, вийшовши слідом за кішкою, він тихо причинив за собою двері.

Різник здивувався.

— До чого це я мушу приготуватися? — запитав він.

— Мабуть, до того, що ви почуєте від собаки,— сказав Мартін.

— Наша машина може перекласти собачий гавкіт на благородні звуки людської мови,— пояснив різникові професор Розкам.

Румкоп засунув два пальці за комір сорочки й промимрив:

— Так, так.

Поміркувавши трохи, він нарешті заявив:

— Ну, гаразд! Давайте почнемо, щоб швидше закінчити. Де стати собаці?

— На цей стіл, будь ласка!

— Гаразд! — Різник поклав свою волохату руку на стіл і наказав: — Аяксе, гои!

Пес стрибнув на стіл. Там він ліг, нашорошивши вуха і уважно дивлячись на Румкопа.

— Тепер ваша черга! — звернувся різник до професора.

Мартін випередив свого дядька. Він увімкнув машину і сказав собаці:

— Ну, розкажи нам що-небудь!

Пес тільки байдуже глянув на Мартіна. Залишаючись німим, він не зводив очей з господаря.

Тоді до розмови приєднався професор Розкам. Він сказав у людський мікрофон:

— Аяксе, вислухай-но мене. Якщо ти хочеш сповістити хазяїна про якісь свої прохання чи побажання, то можеш це зараз зробити!

Машина переклала ці слова на собачу мову, і Румкоп ствердно кивнув головою.

Тільки тепер Аякс зреагував на професорові слова, які переклала машина.

Він ще дужче нашорошив вуха, прислухався, подивився ще раз на різника і загавкав.

Мартін знову перемкнув машину. Початок собачого речення пропав. Але зміст його всі зрозуміли.

Собака сказав:

— ... звик слухатися, коли отримую ясні й чіткі накази. Це робить Румкоп.

Почувши це, різник увесь просяяв.

Пес продовжував:

— Він міг би давати мені більше м'яса. Та, мабуть, він дбає, щоб я мав стрункy постать. Тому я на нього не ображаюсь.

Румкоп крикнув:

— Ну, кажи далі!

Пес продовжував:

— Під час прогулянок він тримає мене на дуже короткому повідку. Але це тому, що я мушу йти в ногу з хазяїном. Виходить, це мені ж на користь!

Цього разу різник від задоволення крякнув, ляснув себе по боках. Пес продовжував:

— У крамниці я мушу годинами лежати під столом. Та, певне, мені треба навчитися бути терплячим. Отож я й на це не скаржуся.

Пес перестав гавкати, машина замовкла, а професор і Мартін дивилися на собаку, похитуючи головами. Румкоп не тямився від гордощів.

— Ну,— вигукнув він,— що я вам казав?! Хіба не розумний собака? Він знає, що йому треба!

— Ні, він знає, що вам треба,— заперечив професор Розкам.

— Це одне й те саме! — засміявся різник.

Потім він гукнув: "Гоп, Аяксе!" — і, коли собака сплигнув, узяв його за короткий повідок, тицьнув йому пальцем в лоба і покинув спантеличених винахідників Машини, що вміє говорити.

— Загадкова собача душа! — сказав Мартін.

— Для мене, як для вченого, що вивчає тварин, все це, у кожному разі, надзвичайно цікаво! — сказав професор.

Цієї миті щось запищало.

Обидва озирнулися.

Вони подумали, що це машина і що в ній щось зіпсувалося.

Та це була не машина. Це була миша.

Вона сиділа на столі і показувала своїми передніми лапками на мікрофон.

"Ще один клієнт!"—зітхнув Мартін. Він увімкнув важіль для мишей.

Миша знову запищала, а з машини пролунало питання:

— Я можу тепер говорити?

Коли професор кивнув, миша мовила:

— Я зовсім випадково підслухала розмови між мешканцями будинку й домашніми тваринами.

Випадково ніколи не підслуховують,— втрутився Мартін.

Однак миша його не зрозуміла. Вона продовжувала:

— Якщо ви дозволите, я теж хотіла б поговорити із своїми людьми.

Мартін перемкнув машину і запитав:

— Хто ваші люди?

Зважаючи на досвід сьогоднішнього дня, він звернувся до тварини на "ви".

— Мої люди...— відповіла миша після переключення машини.— Мої люди носять прізвище Шайбль, третій поверх. Адже я і є для них домашня тварина. Про це знає тільки один член родини Шайблів. Тому я й хочу познайомитися з усіма членами родини. Це можливо?

Професор кивнув і послав Мартіна на третій поверх.

Через деякий час уся родина Шайблів на чолі з Мартіном спустилася до підвалу: мати, батько й п'ятеро дочок.

Професор Розкам вишикував усіх півколом перед мікрофоном і сказав:

— Ваша квартирантка хоче познайомитися з вами.

— Наша квартирантка? — хором перепитали Шайблі.

Тільки Нанна, наймолодша, нічого не питала. Вона тільки зніяковіло покосувала на мишку, яка стояла перед мікрофоном.

Мартін вказав на мишу і коротко пояснив:

— Он сидить ваша квартирантка. Вона зараз говоритиме з вами за допомогою нашої машини.

Тієї ж миті миша почала попискувати, а машина перекладати. Шайблі слухали з роззявленими ротами.

— Любе сімейство Шайблів! — сказала миша.— Я вже давно хотіла зазнайомитися з вами. Донині я, на жаль, мала честь знати лише одну з вас...

— Одну з нас? — перепитали шестеро Шайблів і розгублено перезирнулися.

Тільки Нанна дивилася в підлогу. Проте ніхто не зважив на те, бо миша продовжувала говорити і прикувала до себе увагу всіх.

— Оскільки я походжу з дуже знатного роду,— вела далі миша,— я хочу розповісти вам про себе віршами. Часом віршами висловитися легше, ніж прозою.

Професор Розкам схвально кивнув, миша тоненько відкашлялася й почала декламувати вірші:

Дарма що невідома,

Я — мишка не проста,

Бо від мого хвоста

Я маю ймення Кома.

Люблю я сир і сало!

Весь вік мишачий свій

Я тихо вікувала

В комірочці сирій.

Та я не смію взяти

Сама ані зерняти:

Є дівчинка Нанна —

Все дасть мені вона!

Не жаль із сковорідки

Їй кращого шматка

Для мишки, для сирітки,—

Така у вас дочка!

Та страшно мені трішки,

Боюся й уві сні,

Що в пазурах у кішки

Свої закінчу дні!

Щойно мита закінчила, професор Розкам заплескав у долоні; за його прикладом заплескали в долоні Мартін і всі Шайблі. Особливо дзвінко плескала Нанна, весь час сторожко позираючи на батьків.

Миша Кома облесливо вклонилася усім.

Мартін знову перемкнув машину, і пан Шайбль, голова сім'ї, сказав у людський мікрофон:

— Люба фройляйн Комо! На жаль, я не вмію розмовляти віршами. Та й прозою я зумію вас запевнити, що відтепер ми радо вважатимемо вас за свою шосту дівчинку! Приймаємо вас у нашу сім'ю. Недобре робила до цього часу Нанна, позбавляючи нас вашого милого товариства!

— Я ж не могла знати, що ви любите мишей! — вигукнула Нанна.

— Так, тепер ти це знаєш! — засміялася фрау Шайбль. Вона наблизилась до мишки, простягла їй руку, і та стрибнула на долоню, весело пробігла но руці на плече.

В найліпшому настрої, придбавши нового члена сім'ї, полишили Шайблі підвал і піднялися до себе на третій поверх.

Професор Розкам причинив за ними двері і сказав Мартінові:

— День був надзвичайно цікавий!

На жаль, попереду їх чекало дещо цікавіше. Опівночі за дверима пролунало оглушливе гавкання, і коли заспаний Мартін, одягнутий у піжаму, відчинив двері, до кімнати влетів Аякс, плигнув на стіл перед машиною і вимогливо подивився на хлопчика.

Мартінові не лишалося нічого іншого, як увімкнути машину. Мартін довідався від собаки, що різник Румкоп з'їхав з глузду (у кожному разі, за твердженням Аякса). Адже Румкоп почав вимагати від пса, щоб той довів свою слухняність новими штуками: ходив би на задніх лапах, перестрибував через спинку кухонного стільця, приносив Румкопові на першу вимогу нічні пантофлі. Пес був дуже послужливою істотою, але тут він дійшов висновку, що господар переступає межу. Він вимагав негайних переговорів з господарем. За допомогою Машини, що вміє говорити.

З великими зусиллями вдалося Мартінові заспокоїти собаку, пообіцявши влаштувати переговори наступного дня. Коли хлопчик зрештою ліг у ліжко, він почув жахливий котячий концерт під вікнами спальні. Професор Розкам теж прокинувся, засвітив свічку, відчинив вікно і злякано відскочив назад. У вікно, наче божевільна, влетіла кішка Аглая. Вона промчала через усю спальню і зупинилася, несамовито нявкаючи, перед дверима, що вели до машини. Коли професор впустив її і, позіхаючи, увімкнув машину, Аглая сповістила з сичанням і пирханням, що ловчий спіймав її знайомого кота. Необхідно щось зробити, і то — не зволікаючи.

Поки Аглая збуджено нявчала перед машиною, у відчинене вікно вскочило четверо кошенят. Вони безбоязно увірвались до квартири і всі разом почали жалібно пхикати, скиглити, муркати і вищати в мікрофон для тварин. Знесилений професор насилу добрав, що вони скаржилися

на нічного сторожа, який вигнав з льоху в холодну ніч трьох кішок-сиріток.

— Треба зараз же повернути сиріток у льох! — вимагали кошенята.

Професор Розкам вчинив, як Мартін: він почав заспокою вати кошенят і обіцяв їм усе владнати завтра.

Та ледве він ліг, як пролунав різкий свист, що розбудив його і племінника. Цього разу перед ними з'явилося п'ятеро мишенят, чия тітонька — миша Міцца — попалася в пастку. Тут терпець обох чоловіків увірвався.

Вони прогнали мишей, зачинили всі вікна й двері і пірнули у свої перини, вгорнувшись у ковдри з головою.

Вони й гадки не мали, що одна з мишей, розгнівана суворим прийомом, пробралася в кімнату крізь шпарку в підлозі і видряпалася на Машину, що вміє говорити.

І хоча миша зовсім не розумілася на техніці, однак вона перегризла зубами саме серце машини — так званий координатор, який складався з кишкових струн та паличок з червоного дерева.

Наступного дня перед дверима професора зібрався величезний натовп: квартиру взяли в облогу кішки, собаки й газетярі. Перед вікнами цвірінькали зграї птахів, що теж прагнули проникнути до Машини, що вміє говорити. Але... Машина мовчала — вона не діяла!

Професор Розкам, який хотів швиденько випробувати машину перед сніданком, перший помітив, що з машиною щось сталося. Щоразу, коли він вмикав її, з усіх репродукторів линуло щось незбагненне, абсолютно незрозуміле, якась тарабарщина на всіх мовах одразу:

ПИШІКА ВІ ДІ ФІ БРАДАЛАЛДА ЗЕРГУТ НЕМОЖЛИВО ШАЯ ОРЕВУАР НЯВ ТІРІЛІ ТІКТАК МЕДША АНАЛОГІЧНО!

Професор зітхнув тяжко і разом з тим полегшено і вимкнув машину. Потім він сповістив своєму племіннику, а також усім кішкам, собакам і газетярам, що машина вийшла з ладу. Ясна річ, ні люди, ні тварини цьому не повірили.

Та коли вони всі зайшли до квартири і почули незрозуміле бурмотіння гучномовців, то змушені були повірити — хотіли вони цього чи ні! Засмучені, всі розійшлися но своїх домівках.

Мартін міг кінець кінцем перепочити. Дарма, що він кілька місяців працював над цією машиною, тепер хлопець радів, що вона розладналася.

— Якби ми захотіли виконати бажання всіх тварин, світ перевернувся б із ніг на голову! — зітхнув Мартін.— До цього ми з тобою, дядечку, не пристосовані! Давайте-но віднесемо краще машину до льоху.

— Ні! — заперечив професор.— Саме зараз машина стала по-справжньому цікава!

— Тобто як це? — спантеличено спитав Мартін.

— Зараз вона розповідає про себе саму, до того ж розмовляє мовою, яка увібрала в себе людські слова і слова тварин.

— Але цього не збагне жодна людина!

— У всьому потрібен метод, шановний пане небоже! — заперечив професор Розкам.

Тут він увімкнув рубильник і почав записувати те, що говорила машина.

Машина сказала:

АНІМАЛС ЕТ ПОПУЛІ

ЛЕВВЕР ПІЄНС ГУКУРК

ВІ, КІКРІКО ЗМІШУВАТИ ТЕ,

НААР ЦІЇН НАТУР

КРРБРРГРРК

НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

— Казна-що! — засміявся Мартін.

Та вчений дядечко взяв аркуш паперу і переписав на нього акуратним стовпчиком усі слова і їхній переклад. Вийшло ось що:

АНІМАЛС (англійська) — ТВАРИНИ

ЕТ ПОПУЛІ (латинська) — І ЛЮДИ

ЛЕВВЕР (фризька) — ЖИВУТЬ

ПІЄНС (канаркова) — СВОЇМ

ГУКУРК (голубина) — ВЛАСНИМ

ВІ (французька) — ЖИТТЯМ,

KIKPIKO (півняча) — НЕ ТРЕБА

ЗМІШУВАТИ ТЕ (українська) — ЗМІШУВАТИ ТЕ,

НААР ЦІЇН НАТУР (голландська) — ЩО ЗА СВОЄЮ ПРИРОДОЮ

KPPБРРГРРК (індича) — ЗМІШУВАННЮ

НЕ ПІДДАЄТЬСЯ (українська) — НЕ ПІДДАЄТЬСЯ.

Мартін напружено дивився поверх дядькового плеча.

— У цьому є щось,— промовив він зрештою.

— У цьому є навіть дуже розумна думка,— підтвердив професор Розкам.

Він узяв шматок крейди і написав на машині все речення:

"Тварини і люди живуть своїм власним життям, не треба змішувати те, що за своєю природою змішуванню не піддається".

Цим мудрим висловом закінчується історія Машини, що вміла говорити. Адже більше вона нічого не сказала.

Відтоді вона мовчить.

Професор Розкам і його племінник Мартін на цьому заспокоїлися. Вони заходилися працювати над винаходом якоїсь іншої машини.

І всі тварини, і всі птахи в будинку № 7 на Луїзиній вулиці теж задоволені. Вони залишилися самі по собі, і люди залишилися самі по собі, і всі пильнують, щоб лишатися всім з усіма у добрих взаєминах.

І це, мабуть, найрозумніше.